

Guidelines For Applying 21st Century Skills in Academic Administration Based on the Four Iddhipata Principles of School Administrators Under the Office of Suratthani Primary Educational Service Area Office 1

Supachok Kidmoh^{1*} and Boonsong Thongiang²

¹ Master of education program in education administration, Faculty of education, Mahamakut buddhist university, Thailand

² Faculty of education, Mahamakut buddhist university, Thailand

* Corresponding author. E-mail: supachokkidmoh@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the current state of 21st-century skills utilization in academic administration by school administrators; 2) draft guidelines for developing 21st-century skills in academic administration based on the Four Noble Truths (Iddhipata); and 3) evaluate the accuracy, appropriateness, and feasibility of the guidelines for developing 21st-century skills in academic administration based on the Four Iddhipata Principles of School Administrators under the Office of Suratthani Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 292 teachers from the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1, 7 experts who drafted the guidelines, and 5 experts who evaluated the guidelines. Both quantitative and qualitative research methods were employed. The research instruments included questionnaires, semi-structured interviews, and appropriateness evaluation forms. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings showed that: 1) The overall level of utilization of 21st-century skills for academic administration by school administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 was found to be moderate. 2) The guidelines for developing 21st-century skills for academic administration based on the Four Noble Truths (Iddhipata) consist of 6 areas and 54 approaches. These are systemic approaches that integrate the Four Noble Truths with key 21st-century skills, focusing on defining a vision, creating a learning culture, personnel participation, the use of data and digital technology, and effective communication. These approaches are consistent with the context of educational institutions and can be applied to concretely and sustainably improve the efficiency of academic administration. 3) The results of the assessment of the accuracy, appropriateness, and feasibility of the guidelines for developing the use of 21st-century skills for academic administration based on the Four Noble Truths (Iddhipata) of school administrators affiliated with the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 1 showed that all items were at the highest level.

Keywords: 21st-Century Skills, Academic Administration, Four Iddhipata Principles

แนวทางการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ศุภโชค คิตเหมาะ^{1*} และ บุญส่ง ทองเอียง²

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: supachokkidmoh@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระบุแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 และ 3) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 292 คน ผู้ทรงคุณวุฒิร่างแนวทาง จำนวน 7 คน และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินแนวทาง จำนวน 5 คน โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมิน ความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 6 ด้าน 54 แนวทาง โดยมีลักษณะเป็นแนวทางเชิงระบบที่บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 เข้ากับทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการกำหนดวิสัยทัศน์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของบุคลากร การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน 3) ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อ

คำสำคัญ: ทักษะศตวรรษที่ 21, การบริหารวิชาการ, อิทธิบาท 4

© 2026 JSSP: Journal of Social Science Panyapat

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี โลกาภิวัตน์ และความคาดหวังที่หลากหลายจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (พัฒน์พงษ์ แสงพันธ์, 2566) ส่งผลให้สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 จำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้มีมาตรฐานสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษายังมีความท้าทายในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและการจัดการเรียนการสอนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและมีทักษะที่จำเป็นในอนาคต

ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนกลไกหลักในการนำพาองค์กรให้รอดพ้นจากวิกฤตการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ทั้งการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้หลัก “อิทธิบาท 4” อันประกอบด้วย ฉันทะ (ความรักในงาน) วิริยะ

(ความเพียรพยายาม) จิตตะ (ความเอาใจใส่) และวิมังสา (การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง) ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานวิชาการ ทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, 2551)

ปัจจุบันมีการศึกษาเกี่ยวกับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันยังพบการศึกษาที่น่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักอริยบท 4 มาใช้ในการบริหารองค์กร และการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ายังขาดการบูรณาการองค์ความรู้ระหว่าง ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับ หลักอริยบท 4 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ซึ่งมีบริบทด้านทรัพยากร บุคลากร และความพร้อมทางเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังไม่พบแนวทางเชิงปฏิบัติที่ชัดเจนในการประยุกต์ใช้หลักอริยบท 4 ร่วมกับทักษะการบริหารสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว โดยศึกษาแนวทางการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด บูรณาการทั้งทักษะสมัยใหม่และหลักพุทธธรรมเข้าด้วยกัน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากร และสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียนตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา และเพื่อให้ได้องค์ความรู้และแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการ และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

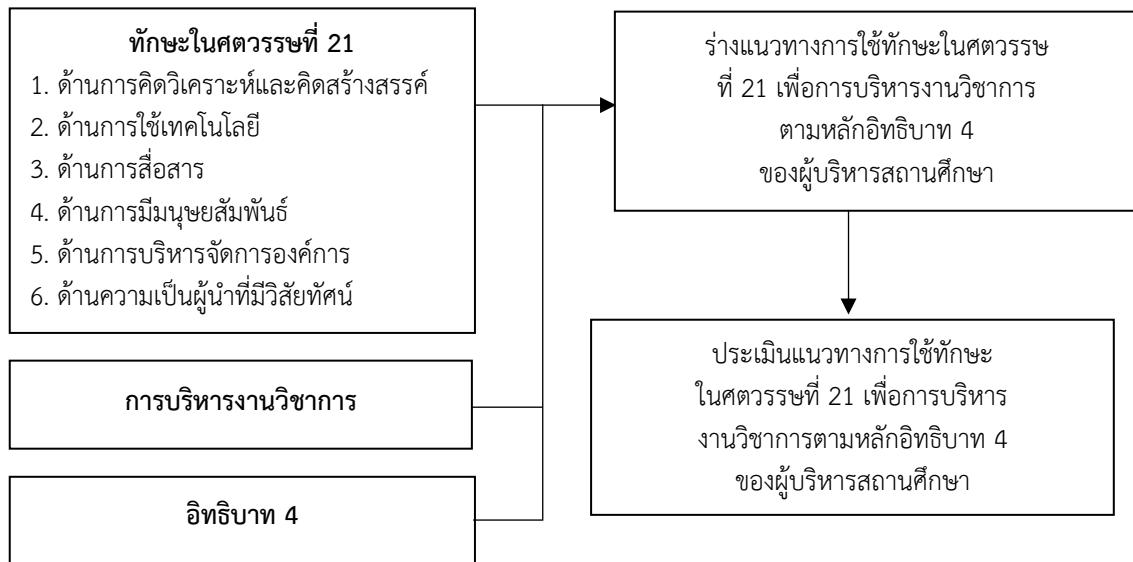
1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
2. เพื่อร่างแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1
3. เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะ ศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารที่ต้องนำทักษะดังกล่าวมาปรับใช้การบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีนักวิชาการได้นำเสนอ องค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้หลายท่าน ดังนี้ Katz (1955) Drake and Roe (1986) Gurr (2017) วัฒนา อภิวัน (2564) อติกาญจน์ ศรีสังข์ (2564) สัตตบุษย์ โพธิ์รุท (2564) สุนิสา แพทย์พิพัฒน์ (2564) ธัญญา ปัญญา (2565) มธุราณี อิมบุตร (2565) สมบูรณ์ หวังโสภา (2565) ณัฐพล วัฒนาชัยมงคล (2565) กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า (2565) นิภาพร รอดไพบูลย์ (2565) จันทิมา อามโฆษ (2565) วิวรรจน์ เชื้อจิตร (2566) คามิน ศิริอยู่ลือ (2566) สุพัตรา ผลประสาธ (2566) และพัฒพงษ์ แสงพันธ์ (2566) ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการสังเคราะห์มี 17 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการองค์การ 2) ด้านความรู้ความคิดรวบยอด 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี 6) ด้านการตัดสินใจ 7) ด้านการแก้ปัญหา 8) ด้านการทำงานเป็นทีม 9) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ 10) ด้านการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ 11) ด้านคุณธรรม

และจริยธรรม 12) ด้านความเป็นผู้นำ 13) ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม 14) ด้านการศึกษาและการสอน 15) ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร 16) ด้านการพัฒนาบุคลากร 17) ด้านการวิจัยและการประเมินผล

แต่สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์พิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่สูง (มีความถี่ตั้งแต่ 9 ขึ้นไป) ได้องค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ คือ 1) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ 2) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะด้านการสื่อสาร 4) ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 5) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ และ 6) ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา จำนวน 116 โรงเรียน รวม 1,311 คน และผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 116 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 292 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มเป้าหมายจากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมทั้งหมด 7 คน สำหรับการสัมภาษณ์เพื่อร่างแนวทาง และผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 จำนวน 5 คน สำหรับการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพ และความต้องการในการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพ และความต้องการ การใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแล้วนำมาประมวลความรู้ที่ศึกษามาเป็นกรอบแนวคิด และกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมขอบข่ายนิยามศัพท์และนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะและนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content validity) ด้านความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index: IOC) ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายหรือเนื้อหาที่ต้องการ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามจำนวน 56 ข้อ ค่า IOC 0.5 ขึ้นไป จำนวน 56 ข้อ และค่า IOC ทั้งฉบับคือ 0.91 ซึ่งถือว่า มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

5) นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ที่ผ่านการทดลองมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990) ผลการวิเคราะห์ พบว่า มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ คือ .968

2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 ข้อมีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา และหลักการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2) กำหนดประเด็นคำถาม สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้องตามหลักวิชา และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำผลการพิจารณาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่า มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

4) นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและทำการเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งและแก้ไขปรับปรุงให้เครื่องมือ มีความ ถูกต้องและเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง และนำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

2.3 แบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา แบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 มีวิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และสร้างแบบประเมินแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

2) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและความสอดคล้องของข้อคำถามกับองค์ประกอบแล้ววิเคราะห์หาความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ซึ่งถือว่า มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

3) นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ แก่ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และทำการเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม ของเนื้อหาสาระ ประเด็นคำถามที่ครอบคลุมอีกครั้ง และแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้อง และเหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

4) จัดพิมพ์แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ที่มีความสมบูรณ์ เป็นฉบับจริง แล้วนำไปใช้จริง กับผู้ให้ข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามผ่านระบบ Google form ถึงผู้บริหารโรงเรียนผ่านระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (My Office 2569) โดยทำเป็น QR Code

2) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามจากรายงาน Google form มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

3) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้ได้ครบทุกคนตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล และจัดทำเป็นร่างแนวทาง

4) รวบรวมแบบประเมินร่างรูปแบบแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ในการจัดทำแนวทาง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยด้วยการกำหนดเกณฑ์สัมบูรณ์ในการประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3) วิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการหลอมรวมประเด็นข้อมูล และเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ระดับสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ระดับสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวม ระดับความเสี่ยงอยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$, $S.D. = 0.61$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการองค์การ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.24$, $S.D. = 0.65$) รองลงมา คือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.23$, $S.D. = 0.59$) ด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.21$, $S.D. = 0.62$) ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.19$, $S.D. = 0.64$) ด้านการใช้เทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.19$, $S.D. = 0.60$) และด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.18$, $S.D. = 0.59$) ตามลำดับ

2. ผลการร่างแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1

ผู้วิจัยได้ศึกษาร่างแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ทั้ง 6 ด้าน ผลการศึกษาพบว่า

2.1 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้างและกระตุ้นการตั้งคำถาม ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความกล้าที่จะตั้งคำถามกับข้อมูลต่าง ๆ เพื่อสร้างความสนุกและความรักในการค้นคว้า ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการคิดวิเคราะห์

2) เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ให้ครูมีบทบาทในการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีแรงจูงใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรม

3) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ของครูอย่างสม่ำเสมอ

4) สร้างพื้นที่ปลอดภัย สำหรับการทดลองทำสิ่งใหม่ ผู้บริหารต้องให้กำลังใจ สนับสนุนทรัพยากรและอนุญาต ให้ครูลองผิดลองถูกในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความพวกเพียรในการพัฒนางาน

5) ขับเคลื่อนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างจริงจัง ใช้กระบวนการ PLC เพื่อให้ครูได้ฝึกสและจัดจ่อกับการวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม นำไปสู่การแก้ปัญหาที่ตรงจุด

6) ลดภาระงานอื่นเพื่อเพิ่มเวลาสำหรับการทำงานเชิงลึก ผู้บริหารควรลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็นเพื่อให้ครู มีสมาธิและมีเวลาเอาใจใส่ในการออกแบบการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

7) ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูล สนับสนุนการใช้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยครูวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

8) บูรณาการวงจรคุณภาพ (PDCA) และการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อสะท้อนผล ไตร่ตรอง ตรวจสอบ และประเมินผลวิธีการสอนอย่างเป็นระบบ

9) จัดระบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการนิเทศ ติดตามผลอย่างกัลยาณมิตร เพื่อให้ครูได้วิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันทดลองแนวทางใหม่ ๆ และนำผลประเมินมาปรับปรุงงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2.2 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารเพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเปิดกว้าง ส่งเสริมวัฒนธรรมการรับฟังอย่างลึกซึ้ง โดยให้ผู้บริหารและบุคลากรเปิดใจรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างจริงใจโดยไม่ด่วนตัดสิน

2) สื่อสารเชิงบวกเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ เปลี่ยนรูปแบบจากการสื่อสารเพื่อสั่งการเป็นการสื่อสารเพื่อชี้ชวนให้เห็นคุณค่า วิสัยทัศน์ และเป้าหมายเพื่อสร้างความศรัทธาและความเต็มใจในการร่วมมือ

3) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมและฝึกปฏิบัติจริงในด้านต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน การนำเสนอ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

4) ให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ มีความพวกเพียรในการนิเทศ ติดตาม และให้ข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ ชัดเจน ตรงไปตรงมา แต่ยังคงไว้ซึ่งความเห็นอกเห็นใจ เพื่อให้ครูนำไปพัฒนาการสอนได้จริง

5) บริหารจัดการช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย ออกแบบและอัปเดตช่องทางการสื่อสารให้เหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อลดอุปสรรคและสร้างความมั่นใจว่าข้อมูลทางวิชาการจะถูกส่งถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างครบถ้วนไม่ตกหล่น

6) สื่อสารโดยยึดผู้รับสารเป็นศูนย์กลาง ออกแบบสารให้มีความถูกต้อง ชัดเจน และปรับภาษาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้ฟังแต่ละกลุ่ม โดยหลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์เทคนิคที่ซับซ้อนเกินความจำเป็น

7) สื่อสารอย่างมีสติและจดจ่อกับเป้าหมาย ให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของการพูดคุยในแต่ละครั้ง เช่น ควบคุมประเด็นการประชุม ให้โฟกัสที่การแก้ปัญหาของผู้เรียนเป็นหลัก และการใช้อารมณ์เมื่อเผชิญกับภาวะกดดัน

8) บุคลากรวงจรคุณภาพ (PDCA) และการสะท้อนผล (AAR) ประเมินและตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของการสื่อสารอย่างเป็นระบบ ว่านโยบายหรือข้อมูลที่สื่อสารออกไปนั้น ผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกันและนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่

9) เปิดรับข้อเสนอแนะแบบ 360 องศา จัดทำระบบที่เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถสะท้อนความคิดเห็นกลับมายังฝ่ายบริหารได้อย่างปลอดภัย เพื่อวิเคราะห์หารอยรั่วทางการสื่อสาร

10) ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือสื่อสารเชิงประจักษ์ นำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงคู่มือแนวปฏิบัติ สื่อประชาสัมพันธ์ และพัฒนาระบบการสื่อสารของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลัก อิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้าง Mindset เชิงบวกต่อเทคโนโลยี เปลี่ยนความกลัวเทคโนโลยีให้เป็นความพอใจ โดยนำร่องใช้เครื่องมือดิจิทัลที่ช่วยแก้ปัญหาและลดภาระงานเอกสารให้ครูได้ทันที เพื่อให้ครูรู้สึกว่าการใช้เทคโนโลยีมา “ช่วย” ไม่ใช่ “เพิ่มภาระ”

2) ผู้บริหารเป็นต้นแบบ ผู้บริหารต้องแสดงความกระตือรือร้นและใช้งานเครื่องมือดิจิทัลในการบริหารสั่งงาน หรือประชุมด้วยตนเองก่อน รวมถึงจัดกิจกรรมจูงใจ เช่น การประกวดนวัตกรรมการสอนด้วยเทคโนโลยี

3) จัดอบรมอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคโนโลยี และส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายวิชาชีพ (PLC) ออนไลน์ เพื่อพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ

4) จัดตั้งระบบพี่เลี้ยง สร้างทีม IT Support หรือ “ครูแกนนำด้านเทคโนโลยี” ภายในโรงเรียน เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือ (Coaching) ทันทีเมื่อบุคลากรประสบปัญหาในการใช้งาน

5) อดทนและให้กำลังใจในช่วงเปลี่ยนผ่าน ผู้บริหารต้องมีความเพียรในการให้กำลังใจ ไม่ตำหนิเมื่อเกิดความผิดพลาดทางเทคนิคในช่วงเริ่มต้นใช้ระบบใหม่ แต่เน้นการเรียนรู้และก้าวข้ามอุปสรรคไปด้วยกัน

6) เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างมีจุดมุ่งหมาย ไม่วิ่งตามกระแส แต่โฟกัสการเลือกแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชันที่สอดคล้องกับหลักสูตร บริบทความพร้อมด้านอุปกรณ์ของผู้เรียน และเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

7) วางระบบสารสนเทศและการจัดการข้อมูล กำหนดนโยบายให้มีการใช้เทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูลผู้เรียน วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ และติดตามพัฒนาการรายบุคคลอย่างเป็นระบบ

8) เอาใจใส่ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ วางนโยบายปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน และปลูกฝังความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ให้กับทั้งครูและนักเรียน

9) บริหารงานวิชาการด้วยข้อมูล ใช้เทคโนโลยีแสดงผลข้อมูล เพื่อนำมาไตร่ตรองว่านโยบาย หลักสูตร หรือวิธีการสอนใดที่ต้องปรับปรุง หรือมีผู้เรียนกลุ่มใดที่ต้องเข้าไปดูแลเป็นพิเศษ

10) ประเมินความคุ้มค่าและสะท้อนผล ประเมินประสิทธิภาพของแพลตฟอร์มและอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ที่ลงทุนไปอย่างต่อเนื่อง รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้งานจริง

2.4 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านความสัมพันธ์ เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลัก อิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้างวัฒนธรรม “องค์กรแห่งความสุข” ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น เป็นมิตร และให้เกียรติซึ่งกัน และกัน ทลายกำแพงระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัย ให้ครูกล้าเข้ามาปรึกษาเรื่องงานวิชาการ

2) บริหารด้วยความเมตตาและเข้าอกเข้าใจ ผู้บริหารต้องมองเห็นคุณค่าและศักยภาพของบุคลากรแต่ละคน จัดกิจกรรมเสริมสร้างความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และทัศนคติเชิงบวกต่อเพื่อนร่วมงาน

3) พัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการสื่อสารเชิงบวก จัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องในเรื่องการทำงานเป็นทีม การสื่อสารระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านชุมชนวิชาชีพ (PLC)

4) ลงพื้นที่ดูแลและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ หมั่นลงพื้นที่เยี่ยมชั้นเรียน โดยมีเป้าหมายเพื่อสอบถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังความท้าทาย ไม่ใช่เพื่อการจับผิด

5) เป็นกาวใจในการจัดการความขัดแย้ง มีความกล้าหาญและอดทนในการเป็นคนกลางแก้ไขปัญห ความขัดแย้งทางวิชาการอย่างเป็นธรรม และพยายามหาทางออกที่ทุกฝ่ายยอมรับได้

6) รับฟังอย่างตั้งใจและจดจ่อ ในการสนทนาหรือการประชุม ผู้บริหารต้องละสายตาจากสิ่งรบกวน (เช่น โทรศัพท์ เอกสาร) แล้วหันมาจดจ่อกับผู้พูด เพื่อแสดงความใส่ใจและให้เกียรติอย่างแท้จริง

7) ใส่ใจในรายละเอียดของ “คน” สังเกต จดจำรายละเอียด ความถนัด หรือความรู้สึกของบุคลากร เพื่อมอบหมายงานวิชาการให้ตรงกับความสามารถ หรือเข้าไปให้ความช่วยเหลือเมื่อพบว่าบุคลากรเกิดความเหนื่อยล้า

8) สร้างความผูกพันผ่านการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน และตัดสินใจในงานวิชาการ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกัน

2.5 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้างวิสัยทัศน์ร่วมและปรับโครงสร้างที่เน้นการเรียนรู้เป็นศูนย์กลาง ร่วมกันกำหนดเป้าหมายด้านวิชาการ ที่ชัดเจน เพื่อเปลี่ยนโครงสร้างแบบเดิมให้เป็นโครงสร้างที่มุ่งเน้นความสำเร็จของผู้เรียนเป็นหลัก

2) สร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงบวกและความรู้สึกเป็นเจ้าของ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความผูกพัน และการสร้างความร่วมมือ

3) พัฒนาระบบปฏิบัติงานมาตรฐาน เพื่อลดความซ้ำซ้อน มีความพวกเพียรในการจัดทำและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้กระชับ รวดเร็ว และโปร่งใส เพื่อลดภาระงานเอกสารหรือความซ้ำซ้อนที่ดึงเวลาของครูผู้สอน

4) บริหารการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการใช้นโยบายใหม่ ผู้บริหารต้องสื่อสารอย่างอดทน พร้อมทั้งสนับสนุนการอบรม การศึกษาดูงาน การนิเทศภายใน และมอบหมายงานให้เหมาะสมกับศักยภาพ

5) จัดสรรทรัพยากรและบริหารเวลาอย่างมีกลยุทธ์ ไฟก่สงบประมาณ บุคลากร และสถานที่ไปที่สิ่งที่ตอบ โจทย์การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง มอบหมายงานอย่างเป็นระบบ

6) บริหารจัดการด้วยข้อมูลสารสนเทศ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและ AI เข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูลวางแผน และประเมินผล เพื่อให้การกำกับติดตามงานวิชาการเป็นไปอย่างแม่นยำและเป็นระบบ

7) บริหารแบบมีส่วนร่วมและรับฟังอย่างใส่ใจ ให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่เปิดกว้าง ใส่ใจในรายละเอียดของทีมงาน และเปิดพื้นที่ให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนงานวิชาการ

8) จัดการความรู้เพื่อมุ่งสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการจัดเก็บ ถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ภายในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

2.6 แนวทางในการพัฒนาทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ในสถานศึกษา

1) สร้างและสื่อสารวิสัยทัศน์จากภาพปรารถนาดี ผู้นำต้องวาดภาพอนาคตของการศึกษาที่เกิดจากความหลงใหลและความตั้งใจจริงที่จะเปลี่ยนชีวิตผู้เรียนให้ดีขึ้น และสื่อสารความเชื่อนี้เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้บุคลากร

2) เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางองค์กร ให้ครูและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนัก ความผูกพัน ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ

3) พัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและทีมงานอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมการอบรม ศึกษาดูงาน และใช้กระบวนการ PLC และ Coaching เพื่อพัฒนาตนเองและครูให้ก้าวทันแนวโน้มการศึกษาใหม่ ๆ อยู่เสมอ

4) มีความกล้าหาญและยืนหยัดต่อเป้าหมายระยะยาว ผู้นำต้องมีความเพียรในการนำร่องนวัตกรรมหรือหลักสูตรใหม่ ๆ แม้จะต้องเผชิญกับแรงต้าน และต้องไม่ย่อท้อเมื่อผลสัมฤทธิ์ไม่ได้เกิดขึ้นในระยะเวลาอันสั้น

5) มอบหมายงานที่ทำทนายเพื่อสร้างผู้นำทางวิชาการรุ่นใหม่ สนับสนุนให้ครูได้ฝึกฝนทักษะการเป็นผู้นำผ่านการรับผิดชอบงานที่ทำทนาย เพื่อผลักดันให้วิสัยทัศน์สามารถลงมือปฏิบัติได้จริงในทุกระดับ

6) โฟกัสกลยุทธ์และรักษาทิศทางองค์กร เอาใจใส่ในการแปลงวิสัยทัศน์ให้เป็น “แผนกลยุทธ์ทางวิชาการ” ที่จับต้องได้ และจัดจ้อยอยู่กับแผนนั้นอย่างแน่วแน่

7) เป็นศูนย์รวมจิตใจและกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด ผู้นำต้องมีจิตใจที่มั่นคง เป็นศูนย์รวมจิตใจของทีมงานในยามวิกฤต พร้อมทั้งลงพื้นที่ติดตาม สนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ครูอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย

8) สแกนแนวโน้มอนาคต ไตร่ตรองและศึกษาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงวิสัยทัศน์และหลักสูตรให้มีความล้ำหน้าและทันสมัย

9) ประเมินผลเชิงกลยุทธ์และสร้างนวัตกรรม ทบทวนวิสัยทัศน์ที่วางไว้ว่ายังตอบโจทย์ผู้เรียนหรือไม่ ถ้าตั้งคำถามกับความสำเร็จในอดีต และใช้ปัญญาในการปรับกระบวนการทัศน์ เพื่อยกระดับมาตรฐานทางวิชาการ

2.7 แนวทางการดำเนินงานใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ที่สามารถแบบอย่างหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1) การออกแบบวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Co-Creation Planning) เป็นการเปิดพื้นที่สภานวิชาการ ให้ครูตัวแทนนักเรียน และผู้ปกครอง ได้สื่อสารและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

2) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: จัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ครูและผู้เรียนมีเจตคติที่ดี มองเห็นคุณค่าของการมีทักษะศตวรรษที่ 21 (3Rs + 8Cs) เพื่อให้เกิดความรักและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3) พัฒนานวัตกรรมจัดการการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning): ส่งเสริมความเพียรในการนำรูปแบบการสอน ที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น Project-based Learning และ Problem-based Learning มาใช้อย่างต่อเนื่อง

4) สร้างระบบพัฒนาครูและเครือข่ายวิชาชีพ (PLC & Coaching) จัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการโค้ชชิ่ง เพื่อยกระดับศักยภาพครูให้สามารถบูรณาการทักษะศตวรรษที่ 21 ลงสู่ชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5) ชุมชนการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล ยกย่องการทำ PLC ให้มีความฝังลึกและจัดจ้อยมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (Data) มาวิเคราะห์หาสาเหตุรากเหง้า ของปัญหาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อการแก้ปัญหาที่แม่นยำและตรงจุด

6) ออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล นำเทคโนโลยีและ AI มาช่วยวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนอย่างใส่ใจ เพื่อออกแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่างและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

7) ระบบนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการมีส่วนร่วม จัดระบบการกำกับ ติดตาม และนิเทศภายในอย่างใกล้ชิด โดยเน้นการให้กำลังใจ และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน (ครู นักเรียน ผู้ปกครอง) มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานวิชาการ

8) การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม ใช้การถอดบทเรียน (AAR) และการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อทบทวนวิธีการสอน กระตุ้นให้ครูใช้ความคิดสร้างสรรค์ต่อยอดความสำเร็จหรือแก้ปัญหาของสถานศึกษา

9) สะท้อนผลเชิงประจักษ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน นำผลการประเมิน เพื่อปรับปรุงวงจรการบริหารงานวิชาการให้ มีประสิทธิภาพ จนสามารถเผยแพร่และขยายผลเป็น Best Practice ต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นได้

3. ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ผลการศึกษาระดับความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่าทั้ง ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, $S.D. = 0.11$) ทักษะด้านการสื่อสาร มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, $S.D. = 0.18$) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, $S.D. = 0.11$) ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, $S.D. = 0.11$) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, $S.D. = 0.24$) และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $S.D. = 0.19$) โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมคิดและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $S.D. = 0.14$)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

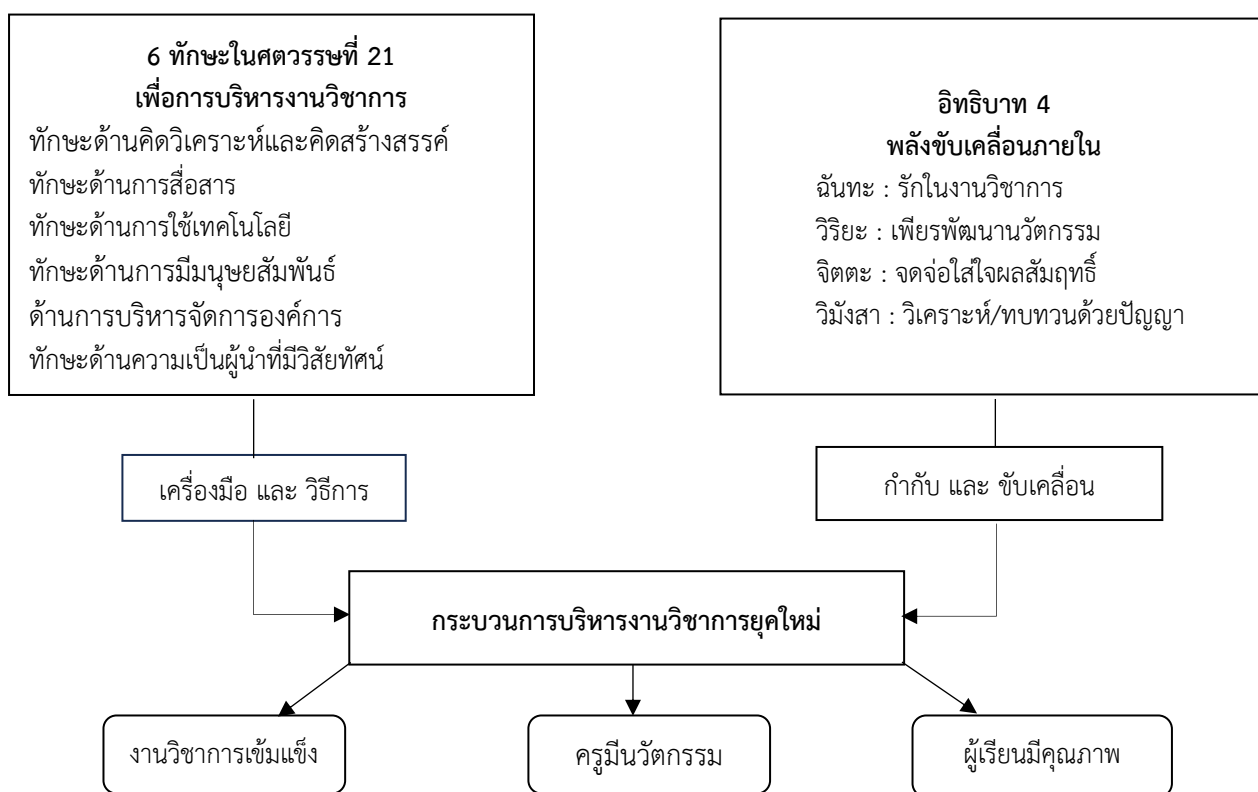
1) ผลการศึกษาสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการประยุกต์ใช้ทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ในการบริหารงานวิชาการอย่างไม่เต็มศักยภาพ อาจมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดหลายประการ เช่น ภาระงานด้านการบริหารที่หลากหลาย การขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง หรือข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเทคโนโลยีในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารไม่สามารถนำทักษะดังกล่าวมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ปฏิญญา แห่งกรุง (2566) พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ส่วนงานอื่น ๆ เป็นส่วนส่งเสริมให้งานวิชาการมีคุณภาพและช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่งานวิชาการ เพราะงานวิชาการเกี่ยวข้องกับงานทุกฝ่ายในโรงเรียน จุดมุ่งหมายของงานวิชาการ คือ การพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่มีความรู้ เป็นคนดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไทยมีการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีและการคิดวิเคราะห์ ยังต้องพัฒนาเพิ่มเติม รวมทั้ง สุวิมล ว่องวาณิช (2560) ที่กล่าวถึงทักษะศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะด้านการคิดวิเคราะห์และการใช้เทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านบริบทและทรัพยากรของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านบริบทของสถานศึกษา ความพร้อมของทรัพยากร เทคโนโลยี และการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษายุคใหม่ที่ชี้ว่าการพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 ต้องอาศัยทั้งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการสนับสนุนเชิงระบบอย่างจริงจัง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีการนำทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบันมาใช้ในการบริหารงานวิชาการในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่ถึงระดับที่โดดเด่นหรือ มีประสิทธิภาพสูง

2) ผลการร่างแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า มีแนวทางทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ 2) ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี 5) ทักษะด้านการสื่อสาร และ 6) ทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า แนวทางแสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมและเป็นระบบขององค์ประกอบแนวทางที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น โดยสะท้อนถึงการบูรณาการองค์ความรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ อิทธิบาท 4 ได้อย่างมีโครงสร้างและชัดเจน การที่สามารถจำแนกแนวทางออกเป็น 6 ด้านอย่างเป็นรูปธรรม อาจสะท้อนถึงการยึดกรอบภารกิจของการบริหารงานวิชาการเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาแนวทาง และการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแต่ละด้านล้วนต้องอาศัยทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ ปิยภรณ์ ตรีพงษ์ (2567) สรุปว่า แนวทางด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาทสี่คือผู้บริหารควรเพิ่มกรอบแนวทางในการพัฒนาการบริหารวิชาการการสร้างและพัฒนานวัตกรรมที่หลากหลายการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและการศึกษาสภาพปัจจุบัน รวมทั้งสอดคล้องกับ วิไลวัลย์ พนิชยากุล (2567) พบว่า แนวทางการส่งเสริมทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มี 6 ด้าน 23 ข้อ คือ แนวทางพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร จำนวน 3 ข้อ แนวทางพัฒนาทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 3 ข้อ แนวทางพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล จำนวน 3 ข้อ แนวทางพัฒนาทักษะด้านคิด วิเคราะห์และสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ และแนวทางพัฒนาทักษะด้านกำหนดวิสัยทัศน์ จำนวน 3 ข้อ

3) ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกข้อ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า แนวทางที่พัฒนาขึ้นมีความครอบคลุมทั้งในเชิงเนื้อหาและกระบวนการ สามารถเชื่อมโยงหลักการทางทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงในบริบทสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังแสดงถึงความเชื่อมั่นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความถูกต้องเชิงโครงสร้างและบริบทของหน่วยงานต้นสังกัด การบริหารการศึกษาในปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการบูรณาการทักษะหลากหลายด้านเข้าด้วยกัน ทั้งด้านมนุษย เทคโนโลยี และการจัดการเชิงระบบ ควบคู่กับการยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นฐานในการพัฒนาผู้บริหารให้มีทั้งความสามารถและคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Stufflebeam et al. (2007) ที่ระบุว่า การประเมินรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับบริบทและสามารถนำไปใช้ได้จริง จะมีค่าการประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Fullan (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่า แนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับบริบทองค์กรจะมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับสูงมากและสอดคล้องกับ วิไลวัลย์ พนิชยากุล (2567) พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความถูกต้อง และ ความเป็นไปได้ของของแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด หากพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสื่อสาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และทักษะการทำงานเป็นทีม รองลงมา ทักษะด้านคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ปญัญญา แฝงกุล (2566) พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบประกอบไปด้วยกลไกการดำเนินการของสถานศึกษาดำเนินการ การประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ มีกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสมชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่

การอธิบายกระบวนการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เกิดขึ้นจากการบูรณาการผลงานระหว่างมิติทางทักษะสากลและมิติทางหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมี 6 ทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ทำหน้าที่เป็นเปรียบเสมือนเครื่องมือและวิธีการ (Tools and Methods) อันประกอบด้วย ทักษะด้านคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการสื่อสาร ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการองค์การ และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อนด้วยมิติเชิงคุณธรรมและจิตวิญญาณผ่าน หลักอริยาบท 4 คือ พลังขับเคลื่อนภายใน อันเป็นกลไกสำคัญในการกำกับและขับเคลื่อน ได้แก่ ฉันทะ (ความรักในงานวิชาการ) วิริยะ (ความเพียรพัฒนานวัตกรรม) จิตตะ (ความจดจ่อใส่ใจผลสัมฤทธิ์) และวิมังสา (ความวิเคราะห์ทบทวนด้วยปัญญา) ซึ่งการหลอมรวมทั้งศาสตร์การบริหารสมัยใหม่และศิลป์แห่งหลักธรรมนี้ ส่งผลลัพท์เชิงประจักษ์โดยตรงต่อความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 3 มิติหลัก คือ การระบบงานวิชาการที่เข้มแข็ง การส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และท้ายที่สุดสามารถยกระดับไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือผู้เรียนมีคุณภาพที่พร้อมด้วยทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างยั่งยืน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการศึกษาสภาพการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์

2) ผลการร่างแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยาบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า มีแนวทางทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการ ตามหลักอริยาบท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน

6 ด้าน 54 ข้อ แนวทาง ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์การ จำนวน 8 ข้อ ทักษะด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 8 ข้อ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ จำนวน 9 ข้อ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี จำนวน 10 ข้อ ทักษะด้านการสื่อสาร จำนวน 10 ข้อ และทักษะด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ จำนวน 9 ข้อ

3) ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะศตวรรษที่ 21 เพื่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ระดับความถูกต้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนว โดยรวม โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกแนวทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรปรับการบริหารงานวิชาการสู่ระบบข้อมูลและเทคโนโลยี และควรบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ากับการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงาน

1.2 ควรนำแนวทางการพัฒนาการใช้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ไปขับเคลื่อนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดเป็นนโยบายระดับสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนาผู้บริหารและครู

1.3 ควรพัฒนาระบบยกระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดระบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ผลการประเมินสมรรถนะทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นฐานเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ควรบูรณาการทักษะในศตวรรษที่ 21 เข้ากับการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงาน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จที่เกี่ยวข้อง โดยการนำเสนอข้องานวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนารูปแบบเชิงบูรณาการของทักษะในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับหลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการสร้างทฤษฎีฐานรากของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

2.3 การพัฒนาและประเมินโมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยเชิงสาเหตุด้านทักษะศตวรรษที่ 21 และหลักอิทธิบาท 4 ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า. (2565). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- คามิน ศิริอยู่ลือ (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- จันทิมา อามโกช (2565). ทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 กับการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- ณัฐพล วัฒนชัยมงคล. (2565). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. (การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา).
- ธนัฐชา ปัญสังกา. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- นิภาพร รอดไพบุลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปฎิญา แสงกุล. (2566). รูปแบบการบริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ปิยภรณ์ ตรีพงษ์. (2567). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักอิทธิบาทสี่ของโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 4 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พระมหาอุทัย วชิรเมธี. (2551). คนสำราญ งานสำเร็จ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- พัฒน์พงษ์ แสงพันธ์ (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- วัฒนา อภิวัน. (2564). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทฤษฎีของครูในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- วิไลวัลย์ พินชยากุล. (2567). แนวทางการพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- วิวรรณ เชื้อจิตร. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สมบูรณ์ หวังโล๊ะ. (2565). ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- สัตตบุษย์ โพธิ์ท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการพัฒนาศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุนิสา แพทย์พิพัฒน์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สุพัตรา ผลประสาธ (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2560). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อติกาญจน์ ศรีสังข์. (2564). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Drake, T.L, and Roe, W.H. (1996). *The Principal Ship*. 3rd ed. New York: Macmilan.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

- Gurr, D. (2017). A model of successful school leadership from the international successful school principalship project. In *How school leaders contribute to student success: The four paths framework* (pp. 15-29). Cham: Springer International Publishing.
- Katz, R. L. (1955). Skills of an effective administrator. *Harvard business review*, 33(1), 33-42.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.